

USNESENÍ

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně Mgr. Jany Brothánkové a soudců JUDr. Petra Průchy a JUDr. Tomáše Langáška v právní věci žalobce: **V. K.**, zastoupen Mgr. Ing. Jakubem Backou, advokátem se sídlem Sevastopolská 378/16, 101 00 Praha 10, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra, Odbor azylové a migrační politiky**, se sídlem Nad Štolou 936/3, 170 34 Praha 7, týkající se žaloby proti rozhodnutí žalovaného ze dne 27. 9. 2016, č. j. OAM-111/LE-LE05-LE23-2016, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 28. 2. 2017, č. j. 78 Az 42/2016 - 36,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se odmítá** pro nepřijatelnost.
- II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III. Ustanovenému zástupci žalobce, advokátovi Mgr. Ing. Jakubu Backovi, **se přiznává** odměna za zastupování žalobce v řízení o kasační stížnosti v částce **8 228 Kč**, která bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu ve lhůtě do 60 dnů od právní moci tohoto usnesení.

O d ů v o d n ě n í :

I. Průběh řízení

[1] Žalobce podal dne 31. 8. 2016 žádost o udělení mezinárodní ochrany v ČR, v níž uvedl, že zde má syna a nechce ho tu nechat, přičemž na Ukrajině je pořád válka. Tuto žádost podal poté, co byl zajištěn za účelem správního vyhoštění, neboť měl neplatný cestovní doklad a bylo zjištěno, že mu bylo pravomocně (ke dni 30. 6. 2016) uloženo správní vyhoštění v délce 18 měsíců. Zároveň nedisponuje žádným pobytovým oprávněním (výjezdní příkaz mu byl udělen s platností do 29. 8. 2016).

[2] V rámci poskytnutí údajů k žádosti o mezinárodní ochranu ze dne 7. 9. 2016 žalobce uvedl, že je pravoslavného náboženského vyznání, o politiku se vůbec nezajímá, do ČR přicestoval v roce 2012 na dlouhodobé vízum, před tím zde byl několikrát za prací (od roku 2005), nemá žádné zdravotní problémy. Jako důvod žádosti uvedl svého syna a skutečnost, že na Ukrajině není práce, takže by nemohl posílat peníze na syna. Následně téhož dne do protokolu uvedl, že z Ukrajiny odjel kvůli práci a žádný jiný důvod neměl. Zopakoval, že nechce, aby byl jeho syn v ČR bez něj, přičemž žalobce zde chce pracovat, aby mohl syna živit. S matkou, s níž žije syn, se žalobce vídá často, ale již spolu nejsou. Až na výslovný dotaz správního orgánu potvrdil, že žádost podal také z důvodu války ve vlasti,

přičemž v místě bydliště žalobce válka není, ale berou tam lidi do války. Jiné problémy na Ukrajině nemá, nikdy nebyl a ani není trestně stíhán. V armádě žalobce nesloužil, protože měl zdravotní problémy se srdcem. Nyní už je to ale dobré. Povolávací rozkaz do služby mu podle jeho matky přišel domů asi před rokem, nicméně žalobce jej nepřevzal, takže jej nepovolali (musel by to převzít osobně).

[3] Rozhodnutím ze dne 27. 9. 2016, č. j. OAM-111/LE-LE05-LE23-2016 (dále jen „napadené rozhodnutí“), žalovaný neudělil žalobci mezinárodní ochranu podle ustanovení § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění rozhodném pro posuzovaný případ (dále jen „zákon o azylu“).

[4] Rozhodnutí žalovaného napadl žalobce u Krajského soudu v Ústí nad Labem (dále jen „krajský soud“), který jeho žalobu zamítl rozsudkem ze dne 28. 2. 2017, č. j. 78 Az 42/2016 - 36 (dále jen „napadený rozsudek“). Po shrnutí skutečností vyplývajících ze spisového materiálu soud nepřisvědčil žalobním námitkám. Žalobce netvrdil, že by mu hrozilo nějaké pronásledování či že by z pronásledování měl odůvodněné obavy. Napadené rozhodnutí považoval soud za přezkoumatelné, neboť žalovaný v něm podrobně rozvedl, z jakých důvodů žalobci mezinárodní ochranu nepřiznal, jakož i z jakých podkladů při své úvaze vycházel.

[5] Krajský soud dále poukázal na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 12. 2005, č. j. 3 Azs 8/2005 – 49, dle něž není snaha vyhnout se nastoupení vojenské služby důvodem pro udělení azylu, byť je odůvodněna obavou z trestního stíhání a trestu. Pokud žalobce namítal, že se měl žalovaný zabývat podmínkami ve věznicích na Ukrajině, soud upozornil, že žalobci nebyl dosud oficiálně povolávací rozkaz doručen. Žalobce se tedy dosud trestného činu vyhýbání se nástupu vojenské služby, za který by mu po návratu do země původu hrozil trest odnětí svobody, nedopustil. Výtka vůči žalovanému je v tomto směru tudíž irelevantní.

[6] S ohledem na žalobcova tvrzení a skutečnosti zjištěné v rámci správního řízení krajský soud uzavřel, že žalovaný posoudil žádost žalobce správně. Zdůraznil, že žalobce pobývá na území České republiky od roku 2012, přičemž o azyl požádal až za situace, kdy mu hrozí správní vyhoštění, a ztotožnil se s žalovaným, že poskytnutí azylu nelze zaměňovat s jinými formami legálního pobytu a účelově jej užívat v případě, že ostatní možnosti obnovy pobytového oprávnění jsou již vyčerpány.

II. Kasační stížnost a další podání

[7] Žalobce (dále „stěžovatel“) napadl rozsudek krajského soudu z důvodu uvedeného v § 103 odst. 1 písm. b) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“).

[8] Stěžovatel uvádí, že krajský soud nesprávně posoudil otázku přezkoumatelnosti rozhodnutí žalovaného, který se nezabýval v souvislosti s tvrzeními stěžovatele též podmínkami v ukrajinských věznicích. Stěžovatel uváděl obavu z odvedení do armády. Žalovaný měl informace o tom, že za nenastoupení vojenské služby hrozí trest odnětí svobody, měl se tudíž zabývat i podmínkami výkonu tohoto trestu a s tím spojenou hrozcí újmou. Je nepřipadné toto riziko odmítat odkazem na skutečnost, že stěžovatel dosud nebyl k výkonu služby povolán, neboť je zřejmé, že v případě nuceného návratu na Ukrajinu (stěžovatel byl zajištěn za účelem správního vyhoštění) by se stěžovatel nemohl vyhnout převzetí povolávacího rozkazu. Stěžovatel by následně povolávací rozkaz neuposlechl, byl by uvězněn a v konečném důsledku vystaven mučení nebo nelidskému či ponižujícímu zacházení v ukrajinských věznicích. Těmito následky

pokračování

proto bylo třeba se zabývat. Je přitom notorií, že podmínky v ukrajinských věznicích by mohly být důvodem pro udělení doplňkové ochrany, jelikož nejsou slučitelné s respektováním lidské důstojnosti. Rozhodnutí žalovaného je v tomto rozsahu nepřezkoumatelné a soud uvedenou vadu nenapravit.

[9] Žalovaný své rozhodnutí považuje za věcně správné, přičemž má za to, že krajský soud zamítnutím žaloby nikterak nepochybil po věcné ani po procesní stránce. Upozornil, že v rozhodnutí o neudělení mezinárodní ochrany se opírá o výpovědi stěžovatele, které jsou primárním zdrojem informací, jakož i o shromážděné zprávy o politické a bezpečnostní situaci na Ukrajině. Mezinárodní ochrana nemůže být využívána k legalizaci pobytu na území ČR. Žalovaný dále poukázal na své závěry stran obav z branné povinnosti a případného hrozícího trestu za její odmítání, které nemohou být důvodem pro udělení mezinárodní ochrany. S ohledem na azylový příběh stěžovatele nebylo dle žalovaného třeba vyjadřovat se v napadeném rozhodnutí k přeplněnosti ukrajinských věznic. Stěžovatel dosud nepřevzal povolávací rozkaz, takže mu ani nehrozí trest odnětí svobody. Kasační stížnost považuje za nepřijatelnou, neboť nevyřešení namítané otázky v napadeném rozhodnutí nemohlo mít vliv na hmotně právní postavení stěžovatele.

III. Posouzení kasační stížnosti

[10] Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost je nepřijatelná. Podle § 104a odst. 3 s. ř. s. nemusí být usnesení o odmítnutí kasační stížnosti pro nepřijatelnost odůvodněno. Přestože by v tomto případě bylo namíste kasační stížnost odmítnout bez odůvodnění, Nejvyšší správní soud nad rámec zákonného požadavku stručně odůvodnění svého usnesení připojuje.

[11] Podle § 104a s. ř. s. Nejvyšší správní soud kasační stížnost ve věcech mezinárodní ochrany odmítne pro nepřijatelnost, jestliže svým významem podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatele; k tomu, kdy je kasační stížnost ve věcech mezinárodní ochrany přijatelná, existuje početná a ustálená judikatura tohoto soudu. Například v usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, Nejvyšší správní soud uvedl: „*O přijatelnou kasační stížnost se tak prakticky může jednat v následujících typových případech: 1) Kasační stížnost se dotýká právních otázek, které dosud nebyly vůbec či nebyly plně řešeny judikaturou Nejvyššího správního soudu. 2) Kasační stížnost se týká právních otázek, které jsou dosavadní judikaturou řešeny rozdílně. Rozdílnost v judikatuře přitom může vyvstat na úrovni krajských soudů i v rámci Nejvyššího správního soudu. 3) Kasační stížnost bude přijatelná pro potřebu učinit tzv. judikatorní odklon. To znamená, že Nejvyšší správní soud ve výjimečných a odůvodněných případech sezná, že je namíste změnit výklad určité právní otázky, řešené dosud správními soudy jednotně. 4) Další případ přijatelnosti kasační stížnosti bude dán tehdy, pokud by bylo v napadeném rozhodnutí krajského soudu shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotně-právního postavení stěžovatele. O zásadní právní pochybení se v konkrétním případě může jednat především tehdy, pokud: a) Krajský soud ve svém rozhodnutí nerespektoval ustálenou a jasnou soudní judikaturu a nelze navíc vyloučit, že k tomuto nerespektování nebude docházet i v budoucnu. b) Krajský soud v jednotlivém případě hrubě pochybil při výkladu hmotného či procesního práva. Zde je však třeba zdůraznit, že Nejvyšší správní soud není v rámci této kategorie přijatelnosti povolán přezkoumávat jakékoliv pochybení krajského soudu, ale pouze pochybení tak výrazné intenzity, o němž se lze důvodně domnívat, že kdyby k němu nedošlo, věcné rozhodnutí krajského soudu by bylo odlišné. Nevýrazná pochybení především procesního charakteru proto zpravidla nebudou dosahovat takové intenzity, aby způsobila přijatelnost následné kasační stížnosti.*“

[12] Stěžovatel k otázce přijatelnosti své kasační stížnosti, respektive podstatnému přesahu vlastních zájmů, uvádí, že judikatura Nejvyššího správního soudu dosud plně neodpovídá

na otázku, zda je v případě žadatelů o mezinárodní ochranu pocházejících z Ukrajiny, kteří odmítají výkon branné povinnosti, třeba posuzovat nebezpečí vážné újmy spočívající v nepřijatelných podmínkách v ukrajinských věznicích dosahujících úrovně nelidského zacházení a mučení.

[13] Nejvyšší správní soud předně zdůrazňuje, že v daném případě je řešení nastolené otázky zcela irelevantní, neboť stěžovateli dosud reálně nebezpečí věznění na Ukrajině nehrozí a jedná se jen o jeho hypotetické úvahy, které nutně předpokládají existenci několika dalších skutečností, které v daném případě dosud nenastaly a nastat ani nemusí. Stěžovateli by musel být nejdříve doručen povolávací rozkaz (ani v případě nuceného návratu a předání ukrajinským státním orgánům nemusí s jistotou dojít k předání povolávacího rozkazu), dále by stěžovatel musel výkon služby odmítnout a nevyužít ani možnosti alternativní služby (k tomu srov. např. usnesení zdejšího soudu ze dne 11. 8. 2016, č. j. 2 Azs 135/2016 - 34), a zároveň by mu musel být skutečně uložen trest odnětí svobody, který by mu v takovém případě hrozil.

[14] Dále pak je třeba připomenout, že stěžovatel v rámci řízení o žádosti vůbec nezmiňoval případné obavy stran materiálních podmínek výkonu trestu odnětí svobody na Ukrajině a poukazoval na ně až v žalobě. Po celou dobu řízení zdůrazňoval zejména ekonomické a rodinné důvody a okrajově zmínil i neochotu vykonávat brannou povinnost. V této souvislosti Nejvyšší správní soud podotýká, že primárním zdrojem informací podstatných pro udělení mezinárodní ochrany je samotný žadatel, z obsahu jeho žádosti se pak v následujících fázích vychází. Žadatele stíhá břemeno tvrzení, důkazní břemeno je následně rozloženo mezi něj a správní orgán. Správní orgán zjišťuje skutkový stav věci v rozsahu možných důvodů udělení mezinárodní ochrany, které vycházejí z žadatelovy výpovědi v průběhu řízení o mezinárodní ochraně (srov. např. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 6. 2013, č. j. 9 Azs 1/2013 - 38, ze dne 11. 12. 2015, č. j. 5 Azs 134/2014 - 48, a ze dne 11. 12. 2015, č. j. 5 Azs 134/2014 - 48, nebo rozsudky ze dne 18. 12. 2003, č. j. 5 Azs 22/2003 - 41, a ze dne 26. 10. 2016, č. j. 1 Azs 214/2016 - 32).

[15] Uváděl-li stěžovatel v rámci správního řízení pouhou obavu z možnosti povolání k výkonu branné povinnosti, kterou vykonávat nechce, žalovaný a krajský soud správně posoudili, že branná povinnost je sama o sobě irelevantní a nemůže být považována za pronásledování dle § 12 zákona o azylu. Zdejší soud v rozsudku ze dne 7. 8. 2012, č. j. 2 Azs 17/2012 - 44, uvedl, že „[s]amotné odmítání [branné povinnosti] odůvodněné obavy z pronásledování ve smyslu § 12 písm. b) zákona o azylu ještě nezakládá, a to ani tehdy, pokud by výkon vojenské služby byl spojen s rizikem účasti při bojových akcích ve válečném konfliktu.“ K postihu za nenastoupení vojenské služby Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 19. 10. 2006, č. j. 3 Azs 396/2005 - 88, konstatoval, že „obava založená na tvrzení stěžovatele, že by mohl být trestně stíhán za vyhýbání se vojenské službě, nemůže být považována za strach z pronásledování, neboť trest brozící za vyhýbání se výkonu vojenské služby by musel mít persekuční charakter (...) Vyhýbání se vojenské službě je také obecně chápáno jako porušení zákona a trest za porušení této povinnosti není považován za persekuci. Se stejným výsledkem byla posouzena azylová irelevantnost branné povinnosti například také v usneseních ze dne 17. 6. 2015, č. j. 6 Azs 86/2015 - 31, ze dne 22. 7. 2015, č. j. 2 Azs 160/2015 - 43, ze dne 10. 9. 2015, č. j. 2 Azs 175/2015 - 34, ze dne 31. 8. 2016, č. j. 2 Azs 141/2016 - 32, či v rozsudku ze dne 9. 3. 2017, č. j. 7 Azs 34/2017 - 26).

[16] Nejvyšší správní soud je toho názoru, že jeho judikatura poskytuje dostatečnou odpověď na stěžovatelem nastíněnou otázku. K obdobné právní otázce se totiž vyjádřil ve svém usnesení ze dne 15. 10. 2015, č. j. 9 Azs 211/2015 - 23. V uvedené věci stěžovatel ukrajinské státní příslušnosti, jakožto neúspěšný žadatel o mezinárodní ochranu, namítal,

pokračování

že se žalovaný „dostatečně nezabýval námitkou týkající se tristních podmínek v ukrajinských věznicích, které lze označit za nelidské či ponižující zacházení. Ve správním řízení stěžovatel uvedl, že mu brozí trest odnětí svobody, vyslovil tedy obavu ze svého uvěznění. Z toho důvodu měl žalovaný obstarat informace o podmínkách v ukrajinských věznicích, což neučinil.“ Nejvyšší správní soud konstatoval, že „[s]těžejní část argumentace stěžovatele se týkala nedostatečně zjištěného skutkového stavu ve správním řízení, ani v tomto ohledu však nebyla důvodná. Nejvyšší správní soud při posouzení uvedené otázky vycházel ze závěrů své judikatury vztahující se ke zjišťování skutečností, které by mohly představovat závažnou újmu ve smyslu § 14a odst. 2 zákona o azylu (tedy i mučení nebo nelidské či ponižující zacházení nebo trestání žadatele o mezinárodní ochranu, které stěžovatel zmiňoval), dle které „[z]ávažnou újmu podle citovaného ustanovení je správní orgán povinen se zabývat, je-li žadatelem o mezinárodní ochranu namítána nebo vyjde-li v průběhu správního řízení jinak najevo. Pokud žadatel v tomto ohledu nic netvrdí a v průběhu řízení se žádná informace o možné vážné újmě neobjeví, nemusí její případnou existenci správní orgán sám vyhledávat, avšak musí v odůvodnění svého rozhodnutí uvést, že brozba vážné újmy nebyla v řízení tvrzena ani nevyšla najevo“ (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 8. 9. 2011, č. j. 7 Azs 28/2011 – 74). Nejvyšší správní soud ve správním spise ověřil, že stěžovatel skutečně v průběhu správního řízení netvrdil nic o neutěšené situaci ukrajinských věznic, a v tomto ohledu tedy přisvědčil krajskému soudu. Ze stěžovatelovy žádosti i následného pohovoru zcela jasně vyplynulo, že primárním důvodem jeho žádosti je neochota nastoupit vojenskou službu. Pochyboval o materiálním zajištění ukrajinské armády a odůvodňoval tak svůj strach z toho, aby nebyl při bojích zabit. Možnost udělení trestu odnětí svobody v případě odmítnutí vojenské služby sice zmínil, nikdy však neuvedl ani nenaznačil, že by se obával podmínek ve věznici jako takových, respektive že by jejich stav byl natolik špatný, že by pobyt v nich bylo možné považovat za nelidské či ponižující zacházení. Stěžovatel tedy v průběhu správního řízení nezavdal důvod k tomu, aby žalovaný obstarával speciální podklady k této problematice. ... Nejvyšší správní soud tedy v postupu žalovaného neshledal pochybení. V situaci, kdy stěžovatel neutěšenost stavu ukrajinských věznic netvrdil, a v průběhu správního řízení se informace o vážné újmě neobjevila, nebyl povinen její případnou existenci sám vyhledávat.“

[17] Jak bylo již uvedeno, v nyní projednávané věci stěžovatel taktéž v řízení před žalovaným neuvedl nic o obavách ohledně podmínek výkonu trestu odnětí svobody na Ukrajině. K otázce, zda bylo povinností žalovaného zabývat se uvedenou problematikou i bez toho, aby byla nejdříve stěžovatelem v azylovém řízení tvrzena, lze tudíž plně odkázat na výše citované usnesení Nejvyššího správního soudu. Přitom je vhodné připomenout, že „[i] za přímé aplikace čl. 46 odst. 3 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/32/EU o společných řízeních pro přiznávání a odnímání statusu mezinárodní ochrany ve vztahu k možnosti uplatňovat nové skutečnosti platí, že lze vznášet pouze takové, které žadatel o mezinárodní ochranu nemohl bez vlastního zavinění uvést již v řízení před správním orgánem“ (dle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 11. 2015, č. j. 10 Azs 194/2015 – 32). Není přitom zřejmé, že by zde byl jakýkoli důvod, pro který stěžovatel nemohl svou obavu z mučení nebo nelidského či ponižujícího zacházení v ukrajinských věznicích uplatnit již v řízení před žalovaným. Je třeba podotknout, že žalovaný v azylovém řízení zkoumal, zda jsou dány skutečnosti, které by mohly představovat závažnou újmu dle § 14a odst. 2 písm. b) zákona o azylu. Vyšel přitom z množství aktuálních podkladů zpracovaných zejm. Amnesty International, Freedom House, Vysokým komisařem Organizace spojených národů pro uprchlíky, dále vycházel z informací Ministerstva zahraničních věcí, či výroční zprávy Human Rights Watch ze dne 27. 1. 2016, aniž dospěl k závěru, že jsou naplněny podmínky dle § 14a odst. 2 písm. b). Nejvyšší správní soud neshledává v postupu žalovaného či krajského soudu žádného pochybení.

[18] Ustálená a vnitřně jednotná judikatura Nejvyššího správního soudu tak poskytuje dostatečnou odpověď na stížní námitky uvedené v kasační stížnosti a Nejvyšší správní soud neshledal ani žádné další důvody pro přijetí kasační stížnosti k věcnému projednání.

IV. Závěr a náklady řízení o kasační stížnosti

[19] Nejvyšší správní soud uzavírá, že žádný důvod přijatelnosti z kasační stížnosti a napadeného rozsudku nezjistil, pročež kasační stížnost odmítl podle § 104a odst. 1 s. ř. s.

[20] Výrok o nákladech řízení se opírá o ustanovení § 60 odst. 3 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s., podle něhož žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení, bylo-li řízení zastaveno nebo žaloba odmítnuta.

[21] Ustanovenému advokátovi Nejvyšší správní soud přiznal odměnu za zastupování dle s § 7, § 9 odst. 4 písm. d), § 11 odst. 1 písm. c) a d) a § 13 odst. 3 vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění pozdějších předpisů, 3 100 Kč za dva úkony právní služby (porada s klientem přesahující jednu hodinu, sepsání a podání kasační stížnosti) a paušální náhrada hotových výdajů 300 Kč. Odměna advokáta tedy činí 6 800 Kč. Protože ustanovený advokát je plátcem daně z přidané hodnoty, zvyšuje se uvedený nárok o částku 1 428 Kč odpovídající příslušné sazbě daně podle zákona č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů. Celkem tedy byla výrokem III. tohoto usnesení přiznána částka **8 228 Kč**, která bude proplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 60 dnů od právní moci tohoto usnesení.

Poučení: Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 12. července 2017

Mgr. Jana Brothánková
předsedkyně senátu